

Κείμενο Α' (Γ. Σεφέρη, Δοκιμές)

Πάντα πλήρη θεών

[...] Αυτή την αρχιτεκτονική την έχουν χαρακτηρίσει "σωματική" ή "γλυπτική αρχιτεκτονική". Κάποτε το μάτι μας διακρίνει γνωρίσματά της. Την "ένταση" λ.χ. πιο φανερή στην ονομαζόμενη "Βασιλική" της Ποσειδωνίας: έτσι ονόμαζαν οι αρχαίοι εκείνο το φούσκωμα των κιόνων, σαν να έχουν φουσκώσει από το βάρος που βαστάζουν. Τέτοιες λεπτομέρειες άλλοι θα τις πουν αρμοδιότερα. Θέλω μόνο να υπογραμμίσω ότι ο ναός των αρχαίων, ο "σηκός" πιο συγκεκριμένα, δεν είναι κατά βάθος άλλο παρά το κέλυφος μιας εικόνας, του αγάλματος ενός θεού, είναι η "καλύβα" ενός από αυτούς που αφομοίωσε ή χώνεψε, ό,τι και να λένε, ο Χριστιανισμός. Του Ποσειδώνα στο Σούνιο, της Αθηνάς στην Ακρόπολη, του Απόλλωνα στη Φιγάλεια [...]

Μελετητές αυτών των μνημείων, προσηλωμένοι στην εντέλειά τους, τα πίστεψαν σαν απομονωμένα από το περιβάλλον τους και τα θεωρήσαν αδιάφορα για το τριγυρινό τους τοπίο: το τεχνικό κατόρθωμα αυτών των έργων, σκέφτηκαν, είναι τέτοιο που μπορούν ν' ανθέξουν σ' όποιο τόπο κι αν βρεθούν, και είναι ρομαντισμός να λέμε πως χρειάζονται να τα συμπληρώσουν οι γραφικότητες μιας ωραίας θέας [...]

Το αίσθημά μου είναι ότι τούτοι οι αρχαίοι ναοί της Ελλάδας, της Μεγάλης Ελλάδας, της Ιωνίας, είναι με κάποιον τρόπο σπαρτοί, ριζωμένοι στα τοπία τους. Αφού χαλάστηκαν και ερειπώθηκαν οι "καλύβες" αυτές των αθανάτων, οι άστεγοι θεοί γύρισαν εκεί που άρχισαν, χύθηκαν ξανά έξω στο τοπίο και μας απειλούν με πανικούς φόβους ή και με θέλγητρα, παντού: "Πάντα πλήρη θεών" έλεγε ο Μιλήσιος Θαλής. Χρειάζονται καμιά φορά τα παραμύθια.

Όσο και να μας το επιτρέπει η λογική θεώρηση τούτης της αρχιτεκτονικής, να φανταστούμε πως θα ήταν δυνατό να μετακομίσουμε κομμάτι το κομμάτι τα απομεινάρια αυτών των κτισμάτων σε απόμακρες χώρες, πολύ φοβούμαι, δε θα έχουμε επιτύχει τίποτε άλλο παρά να μεταφέρουμε σωρούς σαρίδια. Θα χάναμε πολύ κόπο, αν προσπαθούσαμε να εξηγήσουμε το γιατί. Σε τούτο το αστάθμητο ερώτημα, θα ήταν πιο απλό αν αποκρινόμασταν: "οι θεοί δεν το θέλουν" -ό,τι κι αν τούτο σημαίνει. Εκτός αν προτιμούμε να περιμένουμε ώσπου ν' απογυμνωθούμε ολωσδιόλου, και δε μας μένει πια τίποτε άλλο παρά να ξυλιάσουμε στη διαπλανητική παγωνιά.

Με άλλα λόγια, χρειάζεται, νομίζω, μια πίστη σ' αυτά τα αρχαία σημάδια μέσα στο τοπίο τους: η πίστη πως έχουν δική τους ψυχή. Τότε θα μπορέσει ο προσκυνητής - πρώτη φορά τον ονομάζω έτσι - να πιάσει ένα διάλογο μ' αυτά. Όχι μέσα σε τουριστικά πλήθη ποικιλότροπα αναστατωμένα, αλλ' αν μπορώ να πω: μόνος, καθρεφτίζοντας την ψυχή που διαθέτει, στην ψυχή αυτών των μαρμάρων μαζί με το χρώμα τους. Μπορεί να γίνομαι συμβουλάτορας αιρέσεων, όμως δεν μπορώ να χωρίσω το ναό του Δελφικού Απόλλωνα από τις Φαιδριάδες ή την κορυφογραμμή της Κίρφης. Ευτυχώς η γη μας είναι σκληρή, οι πρασινάδες της δε σε πλαντάζουν, τα χαρακτηριστικά της είναι βράχια, βουνά και πελάγη. Κι έχει ένα τέτοιο φως. [...]

Κείμενο Β' [Πολυτροπικό: σκίτσο]

Θέμα 1°

Ποια είναι η άποψη ορισμένων μελετητών για τη σχέση των μνημείων με τον περιβάλλοντα χώρο και τι πιστεύει ο Σεφέρης για το ίδιο θέμα; [Μονάδες 15]

Θέμα 2°

Ερώτημα Α': (Κείμενο Α). Να σχολιάσετε την επιλογή του συγκεκριμένου τίτλου «Πάντα πλήρη θεών» από την άποψη της αποτελεσματικότητας του μηνύματος, του ύφους και του είδους του δοκιμίου. [Μονάδες 10]

Ερώτημα Β' : Ο ίδιος ο Σεφέρης σημειώνει για τα δοκίμιά του τα εξής: "τα κείμενα αυτά... κάποτε παίρνουν τον προσωπικό τόνο του ημερολογίου κάποτε πάλι είναι ομιλίες, δηλαδή σελίδες γραμμένες περισσότερο για να ακουστούν παρά για να διαβαστούν" (Δοκιμές, Πρόλογος β' έκδοση, Ίκαρος 1981 σε. 11). Αξιοποιώντας κατάλληλους κειμενικούς δείκτες του αποσπάσματος από το δοκίμιό του «Πάντα πλήρη θεών» να επαληθεύσετε τη θέση αυτή. [Μονάδες 15]

Ερώτημα Γ': Ο Γ. Σεφέρης στο δοκίμιό του (Κείμενο Α') και ο σκιτσογράφος στο σκίτσο του (Πολυτροπικό κείμενο Β') παίρνουν θέση σχετικά με το ζήτημα του τρόπου προσέγγισης των μνημείων της αρχαίας ελληνικής πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Να αναφερθείτε σ' αυτόν τον τρόπο προσέγγισης που αποτυπώνει ο σκιτσογράφος στο σκίτσο του και προβάλλει ο δοκιμογράφος στο δοκίμιό του, εντοπίζοντας τυχόν ομοιότητες ή διαφορές, περιγράφοντάς τις και σχολιάζοντάς τις από την άποψη της πειστικότητας και της αλήθειας που έκφραζουν. [Μονάδες 15].

Φόντο ο Παρθενώνας ή φως;

Δεν είναι λίγες οι πηλγές που άφησαν πάνω στον Παρθενώνα, και γενικότερα στα μνημεία της Ακρόπολης, η βία του χρόνου και η βία των ανθρώπων. Και από τους σεισμούς πάντως, και από τους ανέμους και τις καταιγίδες, πολύ χειρότερα τους φέρθηκαν οι άνθρωποι, από τον Μοροζίνι ως τον Έλγιν, και από τους πρώτους χριστιανούς ως τους Τούρκους κατακτητές. Τα στόχευσαν με τα βαριά τους όπλα, τα λαφυραγώγησαν, τους επιτέθηκαν **βάνουσα** αλλάζοντας τον λατρευτικό τους προορισμό. Ωστόσο, ο Παρθενώνας άντεξε. Αναμετρήθηκε με την «κακιά σκουριά» και νίκησε.

Τις τελευταίες δεκαετίες, οι επίβουλοι έρχονται ως ντυμένοι φίλοι. Οπλισμένοι με ποικίλα προσχήματα. Και με σταθερό δέλεαρ την «προβολή του Παρθενώνα και της χώρας σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της Γης». Λες και χρειάζεται διαφήμιση, ακόμα περισσότερη διαφήμιση ο Παρθενώνας, ένα από τα πιο διάσημα μνημεία της οικουμένης. Ή λες και η αντοχή του τόπου συνολικά στην τουριστική πλημμύρα είναι απεριόριστη και δεν τον φθείρει στο βάθος της ψυχής του ο φερτός πλούτος, που τον μετέτρεψε **σταδιακά** σε τεράστιο ρουμ του λετ.

Το τωρινό πρόσχημα για τη μετατροπή του Παρθενώνα σε **ταπεινωμένο** φόντο, προς διαφήμιση της νέας κολεξιόν του οίκου Γκούτσι, έχει το όνομα «ελευθερία της καλλιτεχνικής έκφρασης και προώθηση της καινοτόμου δημιουργικότητας». Αυτή η γλυκερή ρητορική, όμως, δεν εξηγεί γιατί η «ελευθερία της καλλιτεχνικής έκφρασης» προϋποθέτει την προσβλητική καθυπόταξη σε ιδιωτικούς εμπορικούς σχεδιασμούς ενός από τα κορυφαία σύμβολα της ανθρωπότητας ούτε το γιατί θα πρέπει οι Καρυάτιδες να καταντήσουν αχθοφόροι **αλλότριων** συμφερόντων. Κι ύστερα, ποια «καινοτόμος δημιουργικότητα»; Η εταιρεία που θέλει να στήσει πασαρέλα στον Παρθενώνα, να καπλευτεί δηλαδή την τεράστια υπεραξία του, δεν πρωτοτυπεί.

Δεν είναι Ηρώδειο ο Παρθενώνας. Ούτε Κολοσσαίο. Είναι τμήμα της **παγκόσμιας** πολιτιστικής κληρονομιάς όχι μόνο λόγω του κάλλους του αλλά, πρωτίστως, ως φαινό σύμβολο της δημοκρατίας. Ο συμβολισμός αυτός επλήγη προ μηνών, όταν ο χώρος σφραγίστηκε για να απολαύσει ακίνδυνα τη μοναχική επίσκεψή του ο Μπαράκ Ομπάμα. Το πλήγμα θα είναι απείρως βαρύτερο εάν το μνημείο **υποβαθμιστεί** σε φόντο εμπορικής εκδήλωσης. Το επιχείρημα της οικονομικής αποζημίωσης ή της διαφημιστικής προβολής είναι απλώς η αποκριατική στολή του κυνισμού.

Π. Μπουκάλας, εφ. Καθημερινή, 14/2/2017.